

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

14. Sexto ex divisione amoris creaturæ rationalis in charitatem &
cupiditatem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT XIV.

Sextò ex divisione amoris creaturæ rationalis
in charitatem & cupiditatem.

QVÆ sancti Augustini mens sextò ex alia radice manifestè quoque sequitur, quam in præcedentibus latè stabilivimus. Docet enim Augustinus in multis locis omnem amorem creaturæ rationalis esse vel *charitatem* vel *cupiditatem*. Cujus divisionis vera radix est quod necesse sit creaturam rationalem in omni actione voluntaria vel in Deo vel in creatura ultimo conquescere. Cum enim in medijs & finibus non detur progressus in infinitum, necessarium est, ut ab utroque extremo ordo determinatus sit. Si enim in medijs seu in ijs quæ sunt ad finem nihil esset primum, nullus actionem inciperet, nullus consilium haberet, utpote quod non finitur nisi eo reperto quod primum eligi & agi debet. Si verò in finibus nullus esset ultimus, nihil appeteretur, quia cessante primo movente cessant reliqua; nulla actio terminaretur, nullus agentis intentio conquesceret. Hoc autem ultimum in quo quiescitur, necessario est, vel Deus vel creatura. Si Deus, jam secundum Augustinum est charitas; si creatura, cupiditas. Porro charitatem in hac divisione nullam Augustinus agnoscit aliam, nisi quæ inspiratur ac diffunditur in cordibus nostris, per Spiritum sanctum: neque aliam cupiditatem, nisi quæ corrumpit ac vitiat creaturam rationalem. Quæ de re fusè supra disseruimus. Hæc divisio, quæ unâ est ex primis profundissimis & immobilibus fundamentis doctrine ejus in qua velut cardinè gratia quoque divina vertitur, profus falsa & erronea est, si datur alius amor Dei naturalis qui non sub illa charitate divinitus infusa comprehenditur. Est enim certissimum talem amorè non esse cupiditatem. Cum autem talis amor necessario, exercitum affectuum secum trahat, desiderium, gaudium, odium, fugam, tristitiam, desperationem, iram & similes qui ex amore vultu suum prout objectorum & circumstantiarum flagitat varietas, vertente nascuntur, immensa quoque seges voluntatum humanarum in illa divisione, quam velut adæquatam per objecta generalissima tradidit Augustinus, prætermissa erit; ut nihil dicam quod tota doctrina moralis Augustini cardinibus suis luxata perturbabitur. Quod si igitur vera & legitima est illa creati amoris partitio in charitatem atque cupiditatem, quarum illa fons sit omnis actionis bonæ, hæc omnis actionis malæ sicut utrumque juxta superius fusè disputata, sanctus Augustinus tradidit, manifestum erit amorem illum sine quo creatura rationalis bona & recta condi nequit, ex divina largiente gratia debere concedi. Huc accedit quod quantumvis aliquam Dei amorem

A naturalem tanquam autoris naturæ, viribus naturalibus haberi posse fateremur, ille tamen nullo pacto sufficeret, ut homo per eum ad Deum tanquam ad beatitudinis naturalis objectum tenderet & pertingeret. Amor enim ille tantus esse debet, ut Deus super omnia diligatur & in illo amore contra omnes concupiscentiarum tentationes in finem usque perseveretur. Quod & Philosophi Gentiles falsi sunt dum docuerunt animam non posse pervenire ad perfectionem sapientie, nisi prius instaret purgandæ bonis moribus vitæ, quatenus Deo casto amore cohereret. Impossibile enim esse censent ad possessionem incommutabilis boni pertingere, si ei quicquam amando æquaretur aut præferretur. Itaque de Socrate dicit Augustinus, quod *nolebat immundus terrenis cupiditatibus amovet se extendere in divinam conari, quæ quidem ab eum causas rerum videbat inquiri, quæ primas ac summimas, non nisi in unius veri atque summi Dei voluntate esse credebat. Vnde non eas putabat nisi mandata mente posse comprehendere: et ideo purgandæ bonis moribus vitæ censebat instandum, ut deprimentibus libidinibus exoneratus animus naturali vigore in æterna se tolleretur, naturamque incorporei et incommutabilis luminis, ubi causæ omnium factarum naturarum stabiliter vivunt, intelligentie puritate conspiceret.* Cernis hic Gentiles Philosophos etiam animadvertisse non posse ad illam naturalem felicitatem perveniri, quæ in causæ illius supremæ rerum naturalium serenâ comprehensione consistit, nisi mens mundata sit, nisi bonis moribus vitæ purgata, nisi deprimentibus libidinibus animus exoneratus. Hoc autem fieri impossibile est, nisi animus ita ab universis rebus visibilibus avellatur & uni affigatur Deo, ut nihil omnino creatum ei vel æquet, anteponat ve diligendo, & adversus omnes omnium libidinosarum tempestatum impetus immobiliter in hujusmodi dilectione perseveret. Hoc enim nisi fecerit jam aliquid æquat aut præponit Deo, jam mens ejus sordibus creaturarum rerum ac deprimentibus libidinibus onerata ad naturam incorporei & incommutabilis luminis comprehendendam, testibus etiam Philosophis, profus inidonea est, tantumque remota à sua naturali beatitudine, quantum immundus à munditia, quantum injustus à justitia, quantum libidinibus excæcatus à purgatæ mentis serenitate qua sola cernitur verum ac summum bonum. Hanc autem diligendi Dei puritatem, constantiam, perseverantiam, naturæ viribus in tanta naturæ puræ infirmitate compa-

*Vide lib. 3.
de statu nat.
capite 6. 19.*

Verò in cit.

745

comparare, tam impossibile est, quam in statu naturæ lapsæ legem universam naturalem contra tot ac tantas libidinum tentationes custodire. Hoc enim si possumus, fidenter dico, gratis Christus mortuus est, evacuatum est scandalum crucis, quam ea de causa subiit Christus, ut iustitia legis perficeretur in nobis. Hoc enim naturæ viribus tam perspicuè impossibile est ut & Gentiles Philosophi hoc animadvertent. Nam inde est quod Platonicus Deos inferiores, hoc est, demones sibi colendos esse constituerent, ut ab eis ad assequendam spiritualis partis purgationem, quam Deo summo contemplando necessariam esse cernebant, impetratio aliquo eorum obsequio iuvarentur. Inde est quoque quod Porphyrius causam istius purgationis principium ponat, hoc est Deum: fateaturque necessariam esse quandam universalem viam purgationis humani generis, sed eam per donum Dei conferendam esse, sibi verò nondum innotuisse. Per hoc significans tantam esse animæ in hac corrupta carne immunditiam, ut alienis viribus eget ad purgationem sui. Quod in libris de Civitate Dei accuratius Augustinus tradit; illumque mentis inquinatæ purgatorum & infirmitatis ad-

ajutorem non nisi Christum Dominum esse profiteretur. Inde est quoque quod idem Philosophi gratiam Dei ad illum tantum amorem Dei obtinendum necessariam esse fateantur. Ut paulò antè latius diximus. Ex quibus profectò satis manifestè constat, quod etiam si amor aliquis Dei naturalis haberi naturæ viribus posset, illum tamen tam imbecillum futurum esse in statu puræ naturæ, sicut & lapsæ, ut per eum nullo pacto à tanta immunditia purgare, ac tot tantisque cupiditatum sordidarum tentationes constanter superare posset, neque ad Deum velut objectam beatificum immobiliter tendere aut pertingere, & proinde amor ille tantopere puræ naturæ necessarius, per veram Dei supernaturalem gratiam donari debet.

Posset & septimum argumentum ex eo trahi, quod impossibile sit creaturam rationalem sine Dei amore non esse miseram. Itemque impossibile miseriam à Deo infligi sine culpa præcedente: sed quia hoc argumentum infra latius tractandum est, lectorem remittimus in illum locum. Nunc ad aliquas difficultates enodandas, prout vires Deus dederit, progrediamur ex quibus clarius res tota patebit.

Vide infra
lib. 3. c. 12.

CAPVT XV.

Prima difficultas explicatur. Vtrum sit amor iste naturalis & quo sensu.

PRIMA & gravis in ipso limine hic occurrit difficultas, cujuscumque amor ille seu charitas dici debeat, naturalis an supernaturalis, debitum an gratia. Si enim est charitas, quomodo naturalis? Si naturalis, quomodo gratia? Quæstio ista factor mole sua cogitantem premit. Sub qua tanquam incertæ veritatis, quamvis non incertæ difficultatis succumbere, & ignorantiam nostram fateri longe satius putarem, quam ea quæ in principijs Augustini tanquam certa constituta sunt, cum discrimine subvertendi sanctissimam doctrinam ejus, inficiari. Quid enim mirum in id verè, quid non maxime consentaneum, si non universam profunditatem doctrinæ ejus & sublimitatè illius ingenij, quod universas liberales artes sine magistro, suo Marte perdidit, cui altissima illa Theologia quam omnis posteritas admiratur nemine præeunte, mox à baptismo celitus inspirata est, tarditas nostra consequatur? Ne tamen nihil dicendo lectoris expectatio reperculsa concidat, coniecturas meas Augustino innexas candidà simplicitate proferam, ut si non serviant assequenda peritiæ saltem opulentur plenius indagandæ veritati, ut qui fuerint ingenio celeriores, vel doctrinæ sancti Augustini peritiores me adjuvent, ubi viderint veritati propinquantem, me sublevent ubi succumbentem, me revocent ubi ab ejus mente deviantem.

Quapropter mihi videtur juxta sancti Do-

ctoris principia, utrumque de illo amore Dei sine quo creatura rationalis recta & bona esse nequit circa contradictionem posse dici & naturalem esse & supernaturalem. Quod supernaturalis sit, nulla inter Catholicos controversia est. Nam uti beatitudo sempiterna, ita & via ad illam charitas Dei omnes naturæ vires superat, ita videlicet ut quamvis utraque sit actio creaturæ, neutra tamen ex naturæ principijs aut facultatibus, aut naturalibus illis adiutorijs fluere possit, sed eam Spiritus sanctus supra omnes vires naturales creaturæ per gratiam operari debeat, diffundendo charitatem, delectationem, & lumen in cordibus nostris. Quæ doctrina nulla in Augustino certior est, non solum de statu naturæ lapsæ contra Pelagianos, ubi opera ejus universa nihil aliud clamant, sed etiam de statu naturæ integræ multoque magis puræ. Nam hinc illud universalissimum de Adamo: Nec ipsum Deus esse voluit sine sua gratia, quam liberum arbitrium ad malum sufficit, ad bonum verò nihil est nisi adiuverit ad omnipotentem bono. Vbi causa dandæ gratiæ redditur, quia sine illa nihil potest ad bonum, sed tantum ad malum; Nullo igitur modo potest sine Dei gratia diligere Deum, quo nihil in illo statu melius est vel esse potest. Et de Angelis illud celeberrimum: Considerandum est cum debeat laude creatoris non ad solos sanctos homines pertinere, verum etiam de sanctis Angelis dici posse, quod charitas Dei diffusa sit in eis per Spiritum sanctum qui datus est eis.

lib. de corr.
de grat. c. 11

lib. 12 de
Civ. c. 9.